

LAURA HILLENBRAND

DE NEÎNVINS

SUPRAVIEȚUIRE • ÎNDÂRJIRE • ÎMPĂCARE

Traducere de Roxana Claudia Olteanu, Roland Schenn, Tomas Ritner

Prefață de Irina-Margareta Nistor

CORINT
ISTORIE

LAURA HILLENBRAND este autoarea a două cărți ajunse pe prima poziție în topul cu bestselleruri din *New York Times*, și anume *De neînvinși* și *Seabiscuit: An American Legend*, care a fost nominalizată pentru Premiul National Books Critics Circle, a câștigat premiile Book Sense Book of the Year și William Hill Sports Book of the Year, a ajuns în 15 topuri cu cele mai bune cărți ale anului și a inspirat filmul *Cursa secolului*, nominalizat la 7 premii Oscar, inclusiv pentru „Cel mai bun film”. Laura Hillenbrand este consultant pentru filmul artistic realizat de Universal Pictures pe baza cărții *De neînvinși*, iar articolul „A Sudden Illness”, publicat de ea în revista *New Yorker*, a obținut premiul National Magazine 2004. A mai publicat în *The New York Times*, *Vanity Fair*, *The Washington Post* și *Los Angeles Times*. Împreună cu actorul Gary Sinise, a pus bazele fundației caritabile Operation International Children, care asigură rechizite școlare pentru copii prin intermediul soldaților americani.

Redactare: Ana-Maria Datcu

Tehnoredactare computerizată: Mihaela Ciufu

Ilustrație copertă: © Legendary Pictures and Universal Studios 2014. All rights reserved.

LAURA HILLENBRAND

UNBROKEN: A WWII Story of Survival, Resilience, and Redemption

Copyright © 2010 by Laura Hillenbrand

All rights reserved.

Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin
GRUPULUI EDITORIAL CORINT.

ISBN 978-606-8623-61-0

HILLENBRAND, LAURA

De neînvinși: supraviețuire, îndârjire, împăcare / Laura Hillenbrand ;
trad.: Roxana Claudia Olteanu, Roland Schenn, Tomas Ritner.
Pref.: Irina-Margareta Nistor - București : Corint Books, 2015

ISBN 978-606-8623-61-0

I. Olteanu, Roxana Claudia (trad.)

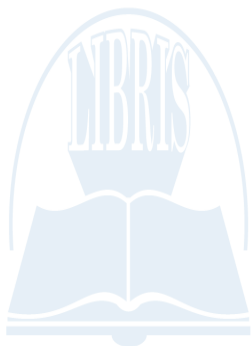
II. Schenn, Roland (trad.)

III. Ritner, Tomas (trad.)

IV. Nistor, Irina-Margareta (pref.)

94(73) Zamperini, L.

929 Zamperini, L.

Pentru cei răniți și pentru cei pierduți

„Ce-ți rămâne cel mai adânc întipărit în minte
și pentru cel mai mult timp? Fricile străinii,
bătăliile grele sau groaznicele asalturi, ce rămâne mai mult?”

Walt Whitman, „The Wound-Dresser”

Oceanul

Midway

Insula
Wake

Kwajalein
Insulele
Marshall

Makin
Tarawa
Howland

Insulele
Gilbert
Canton

Funafuti

0 500 1000 Mile
0 500 1000 Kilometri

Pacific

INSULELE HAWAII
Oahu
Kauai
Hawaii

Atolul Palmyra

STATELE
UNITE
CALIFORNIA
Torrance

NOTĂ ȘI ABREVIERI

Toate scrisorile semnate de Louis Zamperini sau adresate lui ori membrilor familiei sale, precum și jurnalele provin din documentele lui Louis Zamperini, cu excepția cazurilor când este menționată altă sursă.

Toată corespondența dintre membrii familiei Phillips, precum și memoriile nepublicate ale lui Kelsey Phillips, *A Life Story*, provin din documentele lui Karen Loomis.

Toate interviurile au fost realizate de autoare, cu excepția cazurilor când este menționată altă sursă. Întrucât există în jur de 75 de interviuri cu Louis Zamperini, în citarea acestora nu s-a mai făcut trimitere la dată.

AAFLA	– Amateur Athletic Foundation of Los Angeles (Fundația de Atletism Amator din Los Angeles)
AFHRA	– Air Force Historical Research Agency (Agenția de Cercetare a Istoriei din cadrul Forțelor Aeriene)
BGEA	– Billy Graham Evangelistic Association (Asociația Evanghelică Billy Graham)
FMP	– fără menționarea publicației
HIA	– Hoover Institution Archives (Institutul Arhivelor Hoover)
NHC	– Naval Historical Center (Centrul de Istorie Navală)
NYT	– <i>New York Times</i>
RAOOH	– Records of Allied Operational and Occupation Headquarters (Evidențele Cartierului General al Forțelor Aliate de Operațiuni și Ocupație)
RG	– Record Group (Evidențe de grup)
SCAP	– Supreme Commander of Allied Powers (Comandamentul Suprem al Forțelor Aliate)

Cuvânt-înainte

Povestea unui bărbat extraordinar este spusă de o femeie formidabilă: Laura Hillenbrand, care și-a făcut mâna mai întâi cu articole strălucite, în reviste de marcă, iar apoi a trecut la romane de nonficțiune. I-a mai fost ecranizat un volum – *Seabiscuit: An American Legend/Cursa secolului*, istoria unui cal de hipodrom – devenit o peliculă nominalizată la Premiile Academiei Americane în 2003, și la care strecoară o aluzie în cartea de față, atunci când îl citează pe antrenorul lui Louis, care spune mândru: „Singurul alergător care l-ar putea întrece ar fi Seabiscuit.” În 2010, autoarea revine la lumea sportului cu *Unbroken: A World War II Story of Survival, Resilience and Redemption/De neînvins*, biografia mai mult sau mai puțin romanțată a unui erou nu numai de război, ci și olimpic: Louis Zamperini. Destinul lui i s-a părut scriitoarei relativ similar cu al ei – o bătălie, doar că nu pentru un titlu ori pentru supraviețuire, ci cu o boală care o ține prizonieră în propria ei casă: sindromul de oboseală cronică.

Soarta lui excepțională a fascinat-o și pe Angelina Jolie, o altă luptătoare cu maladiile, iar ea l-a transformat pe Louis Zamperini într-un personaj al marelui ecran, care a cucerit toată suflarea cineaților încă de la apariția trailerului. Născut în 1917, în California, fiu al unor emigranți italieni, Zamperini participă la Jocurile Olimpice de la Berlin din 1936 și apoi se înrolează în armată, în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial. Avionul lui se prăbușește în Pacific, unde plutește în derivă într-o barcă, vreme de 47 de zile, până ce e capturat de către japonezi și trimis într-un lagăr de prizonieri. Angelina citește inițial cartea, care se pare că o traumatizează teribil, și decide că e un subiect pe care îl vede deja în imagini cinematice, chiar dacă o enervează faptul că

lumea continuă să se mire când o femeie, și actriță pe deasupra, ajunge regizor. Coincidența a făcut ca Zamperini să-i fie chiar vecin, prin urmare l-a putut face părtaş la proiectul ei, până în luna iulie 2014, când veteranul s-a stins, la 97 de ani, fără să mai apuce să ajungă la premieră. Avea, însă, să-i dea un sfat, pe care ea îl va urma într-un total, pentru că dintr-odată această epopee îi devenise foarte dragă: „Important e ca spectatorii să nu creadă că sunt extraordinar, ci să descopere că am făcut ce am făcut, eu, un tip oarecare și cu multe cusururi, astfel încât să își dea seama că și ei ar fi în stare de toate astea.”

Poate că lecția cea mai de preț a lui Louis către cei care îl descoperă citind cartea sau văzând filmul este că, deși a trecut prin chinuri îngrozitoare, care dovedesc ferocitatea oamenilor deveniți torționari, indiferent în ce loc de pe planeta asta s-ar afla, el găsește puterea să se ridice și să ierte toate umilințele și suferințele fizice abominabile, asemenea celor care au zăcut ani întregi în închisorile comuniste, au cunoscut fenomenul Pitești, au fost torturați în gulag sau de khmerii roșii. Ca de fiecare dată, credința pare a fi unica salvare în momentele de disperare fără margini.

Cronicile cărții sunt elogioase, iar experiența de ziaristă cu un indubitabil har și cea de povestitoare neîntrecută o transformă pe Laura Hildenbrand într-o scriitoare originală și talentată, pasionată de puzzle-uri, totul îndemnând la lectură fără răgaz, atmosfera părând că prinde viață, că auzi dialogurile, dar și zgomotele, ca o ilustrație sonoră perfectă, trăind până și senzații olfactive și tactile, care duc la o empatie absolută. Detaliile sunt adesea unice și nu obosec și nici nu plictisesc. N-ai deloc tendința să sari paragrafe, ci, dimpotrivă, te obișnuiești cu amănuntele abil strecurate, pe care le-ai vrea omniprezente, pentru că ele duc la nuanțări, în tușe fine. Înseși subsolurile sunt un filigran de informații, extrem de utile și care la rândul lor întregesc tabloul seriozității abordării și a documentației fabuloase.

Ideea că lotul olimpic ajungea în capitala Germaniei, pornind de la New York, cu vaporul, e o găselniță care duce la o cascadă de mărunțișuri, pe care le întregește uneori și cu fotografii ce stau mărturie. Până și lista unui meniu complet și apetisant e bine-venită pentru că mai adaugă o dimensiune relatărilor: cea gustativă. Jocurile Olimpice, la

care în tribună s-a aflat Adolf Hitler, sunt legate de obicei de controversatul documentar al genialei Leni Rifenstahl, fiind privite mai puțin din unghiul participanților, în cazul dat, al celui care voia să întrecă toate recordurile, visând la aurul de la Tokio din 1940.

În 1941, Zamperini încearcă să intre în trupele de aviație. Până să primească răspunsul, face figurație în celebrul *They Died with Their Boots On/Au căzut la datorie*, în regia lui Raoul Walsh, cu Errol Flynn și Olivia de Havilland, despre viața generalului Custer, de la intrarea sa la West Point, celebra academie militară, în 1857, până la moartea lui în bătălia de la Little Big Horn (1876), din timpul Războiului Civil american. Ca să nu rateze bonusul plecând mai devreme, mănâncă ciocolată cu nemiluita, cât să fie respins de comisia medicală din pricina glicemiei. Peste câteva zile repetă analiza și este acceptat, reușind astfel să-și termine colaborarea cinematografică. Culmea, odată ajuns pe atolul Palmyra, Louis va vedea proiecția filmului, împreună cu prietenii lui, la cinematograful!

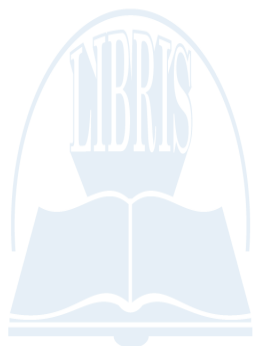
Și de aici începe o nouă călătorie, în timp, în lumea relativ închisă a armatei de altădată, de unde s-au mai păstrat câteva imagini-mărturie, inclusiv misteriosul *Sicriu zburător* ori *Super Man*, aparatul care a survolat Pacificul cu bombe la bord. O lecție de demnitate va fi supraviețuirea sa într-un lagăr de exterminare japonez, în care cruzimea era fără margini, bariera lingvistică aproape de netrecut și, în mod surprinzător, exista din când în când câte un gest de inimaginabilă generozitate, deși avem să aflăm că gardienii miloși erau aspru pedepsiți, cu tăișul sabiei!

Prin contrast, codul militar de luptă al celor din Țara Soarelui Răsare era neînduplecat. Încă din copilărie li se inducea convingerea că să ajungi prizonier este o rușine atât de mare, încât e preferabil să mori decât să-ți dezonozezi numele familiei. În felul acesta este oarecum mai lesne de decodificat conceptul de kamikaze.

Pe de altă parte, rudele deznădăjduite și, în egală măsură, pline de speranță ale lui Louis sunt descrise foarte convingător și colorat, în prezentarea frontului... de acasă. Însuși legendarul producător și regizor hollywoodian Cecil B. DeMille a venit la familia Zamperini, atunci când s-a crezut că a murit Louis, cu intenția de a filma un interviu care să fie un omagiu pentru marele atlet american.

Un rol important în Al Doilea Război Mondial, mai spre finalul său, avea să-l aibă radioul (chiar dacă adesea transmisiile erau bruiate), inclusiv prin mesajele de propagandă prin care inamicii încercau să desființeze credibilitatea guvernului american, mai cu seamă când Crucea Roșie declara moartea vreunui soldat, care era însă ținut în viață, dar tratat oribil, în vreun lagăr disciplinar. În plus, paradoxal și de necrezut, toate pachetele cu ajutoare trimise de această organizație caritabilă erau însușite, fără scrupule, de personalul japonez. Totodată, vom pricepe mai bine ce însemna să devii prizonier pentru propagandă, care erau avantajele, dar și ce se întâmpla dacă refuzai, ori că, de fapt, cel mai greu de suportat nu erau bătăile, ci foamea și o boală de care lumea aproape că a uitat: beri-beri. Cu urmări neurologice și psihiatrice, provenită din lipsa vitaminei B1, ea putea duce la encefalită gravă și uneori la amnezii, dureri cumplite în membre și aritmii, sărmanul Louis ajungând la aproape 30 și ceva de kilograme, jumătate din greutatea lui inițială. De remarcat niște date statistice precise: în Japonia fuseseră cam 132 000 de prizonieri de război, din SUA, Marea Britanie, Canada, Noua Zeelandă, Olanda și Australia, dintre care mai mult de un sfert au pierit în urma unor atrocități greu de reprodus, în experimente medicale sau chiar acte de canibalism. După acest calvar, sigur că momentul cel mai înduioșător a fost cel al regăsirii, precedat de o telegramă care avea să se păstreze: „MULȚUMESC LUI DUMNEZEU CĂ A SOSIT ZIUA CEA MARE. BUN VENIT ACASĂ, FIULE!” Mesajul era reluat și pe glazura unui tort, care a însoțit cadourile de Crăciun și de aniversări ce se adunaseră în cei trei ani de zile și așteptau să fie deschise. Au urmat poze și o nuntă, nu chiar ca-n filmele de Oscar, dar cu o încărcătură afectivă mult mai serioasă, cu Cynthia, cea care îl văzuse pentru prima dată într-un jurnal de actualități, la cinema, unde o dusesse mama ei, tot la Errol Flynn, dar în *Robin Hood*.

În 1984, Louis va purta Torța Olimpică la Los Angeles, iar în 1998 acceptă să o facă și la Nagano, în Japonia, nu departe de fostul loc de detenție. La 70 de ani descoperă skateboardul, iar la 90 de ani încă se cățăără în copaci, cu drujba la purtător, și uimește când afirmă senin: „Când Dumnezeu va dori, mă va lua.”

Prefață

În orice parte se uita, nu vedea decât apă. Era sfârșitul lui iunie, în 1943. Undeva, pe întinderea nesfârșită a Oceanului Pacific, Louie Zamperini, ofițer-bombardier din Forțele Armate Aeriene¹ și atlet olimpic, zăcea într-o mică ambarcațiune care plutea în derivă spre vest. Prăvălit lângă el se afla un sergent, unul dintre mitraliorii din avion. Într-o altă ambarcațiune, legată de prima, stătea un alt membru al echipajului, cu fruntea tăiată în zigzag de o rană adâncă. Trupurile lor, arse de soare și pătate cu vopsea galbenă de la bărci, ajunseseră ca niște schelete. Rechinii se mișcau leneș în cercuri pe lângă ei, frecându-se cu spatele de bărci și așteptând.

Bărbații pluteau în derivă de douăzeci și șapte de zile. Purtați de un curent ecuatorial, merseseră așa cel puțin o mie de mile în mijlocul apelor controlate de japonezi. Bărcile începuseră să se topească, transformându-se într-un fel de jeleu care împrăstia un miros acru de arsură. Trupurile bărbaților erau pline de răni provocate de sare, iar buzele lor erau atât de umflate, încât se lipeau de nas și bărbie. Toată ziua stăteau cu ochii fixați pe cer, cântând *White Christmas* și aiurând despre mâncare. Nu-i mai căuta nimeni de acum. Erau singuri pe o rază de 160 de milioane de kilometri pătrați de ocean.

Cu o lună în urmă, Zamperini, în vârstă de 26 de ani, era unul dintre cei mai buni alergători din lume și mulți credeau că va fi primul care

¹ „42nd Bombardment Squadron: Addendum to Squadron History”, 11 septembrie 1945, *AFHRA*, Maxwell, Baza Forțelor Aeriene, Alabama; Louis Zamperini, interviu telefonic; Robert Trumbull, „Zamperini, Olympic Miler, Is Safe After Epic Ordeal”, *NYT*, 5 septembrie 1945.

va reuși să alerge o milă în patru minute¹, cea mai râvnită performanță din sport. Acum, trupul lui de olimpic pierduse mai bine de patruzeci și cinci de kilograme, iar picioarele lui celebre nu mai puteau nici să-i susțină greutatea. Toată lumea, în afară de familia lui, îl considera mort.

În acea dimineață, a celei de-a douăzeci și șaptea zile, bărbații au auzit un fel de zăngănit îndepărtat și înfundat. Orice aviator știa ce înseamnă asta: pistoane. Ochii lor au zărit o sclipire pe cer – un avion, mult deasupra lor. Zamperini a tras două rachete de semnalizare și a aruncat în apă un praf colorat, care a înconjurat bărcile cu un cerc portocaliu intens. Avionul a continuat să zboare și a dispărut încet. Bărbații s-au pleoștit. Apoi sunetul s-a auzit din nou și avionul a intrat iarăși în raza privirii lor. Echipajul aflat la bord îi văzuse.

Cu brațele osoase și cu pielea îngălbenită, naufragiații au început să fluture din mâini și să strige cu glasul subțiat de sete. Avionul a coborât mai jos și a alunecat pe lângă bărci. Zamperini a văzut siluetele aviatorilor, conturate cu negru pe cerul albastru.

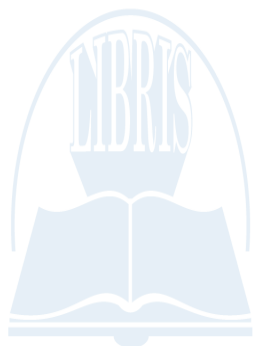
S-a auzit un huruit oribil. Apa și bărcile de pe ea păreau că fierb. Era pușca-mitralieră. Nu era un avion american de salvare. Era un bombardier japonez.

Bărbații s-au aruncat în apă și s-au ascuns sub bărci, încordându-se instinctiv când gloanțele au găurit cauciucul bărcilor, trasând linii efervescente în apă, chiar în fața lor. Tirul de gloanțe și-a continuat pârâitul, auzindu-se ca un fâsâit atunci când gloanțele ratau ținta. Bărbații s-au urcat anevoie înapoi în ambarcațiunea care mai era puțin umflată. Bombardierul s-a lăsat într-o parte și a venit din nou spre ei. Când și-a îndreptat poziția, Zamperini a văzut țeava puștii-mitralieră îndreptată spre ei.

Zamperini s-a uitat spre tovarășii lui. Erau mult prea slăbiți ca să sară din nou în apă. În timp ce ei zăceau pe fundul bărcii, acoperindu-și capul cu mâinile, el a sărit în apă, singur.

Undeva sub el, rechinii se săturaseră să mai aștepte. Și-au arcuit trupurile în apă și au înotat spre bărbatul care stătea ascuns sub barcă.

¹ Charlie Paddock, „Sportorials”, articol de ziar, aprilie 1938, din albumul cu tăieturi din ziare al lui Zamperini, FMP; George Davis, „For Sake of Sport”, *Los Angeles Evening Herald and Express*, articol nedatat din 1938, din albumul lui Zamperini; George Davis, „Cunningham Predicts Zamperini Next Mile Champ”, articol nedatat din albumul lui Zamperini, FMP; Paul Scheffels, „4 Minute Mile Run Is Closer”, *Modesto Bee*, California, 14 februarie 1940.

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul 1

Revoluție de unul singur

În întunericul de dinaintea zorilor zilei de 26 august 1929, în dormitorul din spate al unei căsuțe din Torrance, California, un băiat se ridica în capul oaselor și asculta. De afară se auzea un zgomot care devenea din ce în ce mai puternic. Era un vuiet enorm, greu, care sugera ceva colosal, ca o ruptură groaznică de nori. Venea chiar de deasupra casei. Băiatul a coborât repede din pat și s-a repezit în jos pe trepte, a dat de perete ușa din spate și a pășit în grabă pe gazon. Grădina părea din altă lume, învăluită într-un întuneric ciudat și înfiorată de zgomote. Băiatul a stat așa în iarbă, alături de fratele său, cu capul dat pe spate, vrăjit.

Cerul dispăruse cu totul. Un obiect căruia îi vedea numai conturul și care ocupa un arc masiv de spațiu stătea suspendat deasupra casei. Era mai lung decât două terenuri și jumătate de fotbal și înalt cât un oraș. Astupa toate stelele.

Ceea ce vedeau era dirijabilul german *Graf Zeppelin*.¹ Lung de aproape 244 m și înalt de 34 m, era cea mai mare mașină

¹ Douglas Botting, *Dr. Eckener's Dream Machine: The Great Zeppelin and the Dawn of Air Travel*, Henry Holt, New York, 2001, pp. 146-188; „Zeppelin Shatters Record”, *Salt Lake Tribune*, 11 august 1929; „Zeppelin at L.A.”, *Modesto News-Herald*, 26 august 1929; „Zep to Sail Tonight for N. Y.”, *San Mateo Times*, 26 august 1929; „Graf Zeppelin Bids Adieu and Soars Homeward”, *Chillicothe Constitution-Tribune*, 8 august 1929; Louis Zamperini, interviu telefonic; Peter Zamperini, interviu telefonic, 2 martie 2006; Rick C. Wilson, „Eckener Follows Lindbergh Trail on

zburătoare construită vreodată. Mai luxoasă decât cel mai elegant avion, plutind fără nicio problemă pe distanțe uriașe, construit la o scală care îi lăsa pe privitori muți de uimire, aceasta era, în vara lui 1929, minunea lumii.

Aeronava mai avea trei zile până la încheierea unei realizări de senzație: înconjurul lumii. Călătoria începuse pe 7 august, atunci când zepelinul a fost eliberat din chingi la Lakehurst, în New Jersey, apoi s-a ridicat cu un fâșâit lung și lent și a pornit spre Manhattan. Pe Fifth Avenue, în vara aceea se pregătea să înceapă demolarea hotelului Waldorf-Astoria, pentru a face loc unui zgârie-nori de proporții nemaîntâlnite, Empire State Building. La Stadionul Yankee, în Bronx, jucătorii îmbrăcau pentru prima dată echipamente care purtau numere; Lou Gehrig avea numărul 4, Babe Ruth, care se apropia de lovitura cu numărul 500, purta numărul 3. Pe Wall Street, prețul acțiunilor se îndrepta rapid către cel mai mare nivel atins vreodată.

După o alunecare ușoară în jurul Statuiei Libertății, zepelinul s-a îndreptat spre nord și a pornit spre Atlantic. După un timp, sub el s-a ivit din nou uscatul: Franța, Elveția, Germania. Nava a trecut pe deasupra Nürnbergului, unde politicianul extremist Adolf Hitler, al cărui Partid Nazist tocmai câștigase alegerile în 1928, ținea un discurs agresiv despre infanticidul

Homeward Trip", *Daily Northwestern*, Oshkosh, Wisconsin, 8 august 1929; W.W. Chaplin, „Graf Zeppelin on Long Trail around World”, *Jefferson City Post-Tribune*, 8 august 1929; „Big German Zep Starts World Tour”, *Moberly Monitor-Index*, Missouri, 8 august 1929; „Zep's Ocean Hop Starts in Midweek”, *Salt Lake Tribune*, 20 august 1929; Karl H. Von Wiegand, „Graf Zeppelin Rides Typhoon Trail to Port”, *Salt Lake Tribune*, 20 august 1929; Miles H. Vaughn, „Graf Zeppelin Scot's Great Hit with Orient”, *Billings Gazette*, 28 august 1929; „In the Spotlight of Today's News”, *Waterloo Evening Courier*, Iowa, 26 august 1929; „Mikado of Japan to Receive «Graf» Voyagers at Tea”, *Waterloo Evening Courier*, Iowa, 20 august 1929; „Stars Playing Hide and Seek with Zeppelin”, *Salt Lake Tribune*, 15 august 1929.

selectiv.¹ Apoi a zburat spre est, la Frankfurt, unde o evreică pe nume Edith Frank avea grijă de fiica ei nou-născută, pe nume Anne. În zborul spre nord-est, zepelinul a trecut pe deasupra Rusiei. Țăranii siberieni, care trăiau atât de izolați încât nu văzuseră vreodată nici măcar un tren, au căzut în genunchi la vederea lui.

Pe 19 august, în timp ce vreo patru milioane de japonezi își fluturau batistele și strigau „*Banzai!*”, zepelinul a făcut turul orașului Tokyo și a aterizat pe un câmp din apropiere. Patru zile mai târziu, în timp ce se intonau imnurile naționale german și japonez, zepelinul s-a ridicat pe curentul unui taifun care l-a răsucit deasupra Pacificului cu o viteză amețitoare, îndreptându-l spre America. Pasagerii care priveau pe geamuri nu au văzut decât umbra aeronavei, care venea după ei printre nori „ca un rechin uriaș care înota alături”². Când norii s-au risipit, pasagerii chiar au putut să zărească niște creaturi gigantice învârtindu-se în apele mării și care păreau niște monștri.³

Pe 25 august, zepelinul a ajuns la San Francisco. După ce a fost aclamat pe coasta Californiei, a alunecat spre apus, în întuneric și tăcere, toată noaptea. Încet ca o adiere, a trecut și peste Torrance, unde singurii privitori au fost câteva suflete somnoroase, printre care și băiatul în pijama aflat în spatele casei sale de pe Gramercy Avenue.

Stând în picioare sub aeronavă, cu picioarele goale în iarbă, băiatul părea transfigurat. Totul era – ar fi spus el ulterior – „înfricoșător de frumos”⁴. Simțea hurelul motorului de la mașinărie care spinteca aerul, dar nu putea să-i vadă învelișul argintiu, arcurile maiestuoase, nici coada de pește. Vedea numai întunecimea

¹ David Welch, *Hitler: Profile of a Dictator*, Routledge, Londra, 1998, p. 80.

² Botting, *op. cit.* p. 180.

³ *Idem.*, p. 181.

⁴ Louis Zamperini, interviu telefonic.

spațiului pe care îl ocupa. Nu era ca o mare prezență, ci ca o mare absență, un ocean geometric de întuneric ce părea să înghită până și cerul.

Numele băiatului era Louis Silvie Zamperini. Fiu al unor imigranți italieni, venise pe lume în Olean, New York, pe 26 ianuarie 1917, cântărind la naștere cinci kilograme și două sute de grame și având un păr negru și aspru ca sârma ghimpată. Tatăl lui, Anthony, se întreținea singur încă de la 14 ani; mai întâi fusese miner și boxer, apoi muncitor în construcții. Mama, Louise, era o frumusețe minionă și copilăroasă, care avea 16 ani atunci când se căsătorise și optsprezece atunci când îl născuse pe Louie. În casa lor, unde se vorbea numai italienește, Louise și Anthony își alintau copilul „Toots”.¹

Din clipa în care a început să meargă, Louie nu a mai suportat nicio îngrădire. Frații lui își amintesc de el bântuind în toate părțile, escaladând flora, fauna și mobila din jur. Cum îl așeza Louise într-un scaun și îi spunea să stea cuminte, el dispărea. În afară de momentele în care îl ținea strâns în brațe, de cele mai multe ori nu avea nici cea mai vagă idee pe unde se află băiețelul ei curios.

În 1919, când căzuse la pat cu pneumonie, Louise, care avea 2 ani, s-a suit pe fereastra camerei lui, a coborât un etaj și a plecat pe stradă gol pușcă, urmărit de un polițist și de o mulțime de oameni care îl priveau cu uimire. Curând după aceea, la sfatul medicului, Louise și Anthony s-au hotărât să se mute cu copiii într-un oraș cu clima mai caldă, în California. La puțin timp după ce trenul a plecat din Grand Central Station, Louie a luat-o la goană, a fugit prin tot trenul și a căzut din ultimul vagon. Stând lângă mama lui înnebunită, în timp ce trenul dădea înapoi ca să-l găsească pe băiatul pierdut, Pete, fratele mai mare al

¹ Peter Zamperini, interviuri telefonice, 19 și 22 octombrie 2004.

lui Louie, l-a zărit pe acesta urcându-se pe terasament cu o seninătate netulburată. Strâns la pieptul mamei sale, Louie a zâmbit. „Știam eu că ai să vii după mine”, a zis el în italiană.¹

În California, Anthony a găsit o slujbă ca electrician la căile ferate și a cumpărat un petec de pământ de 2 000 m² la marginea orașului Torrance, care avea o populație de 1 800 de oameni. El și Louise au meșterit singuri o coșmelie cu o cameră, fără apă curentă, cu o latrină în spate și un acoperiș prin care ploua așa de rău, încât trebuiau să țină pe pat găleți de apă. Neavând nicio încuietore în afară de un cârlig, Louise obișnuia să stea lângă ușă pe o ladă din lemn, cu un sucitor în mână, gata să crape capul oricărui răufăcător care i-ar fi pus în pericol copiii.

Acolo, și mai târziu pe Gramercy Avenue, unde s-au stabilit un an mai târziu, Louise a izbutit să-i țină la distanță pe răufăcători, dar nu a reușit să-l țină aproape pe Louie. Era cât pe ce să i-l calce o rablă de mașină în timp ce făcea concurs de alergare pe o stradă supraaglomerată. La 5 ani, a început să fumeze și, în drum spre grădiniță, aduna chiștoace de țigară aruncate pe jos. A început să bea într-o noapte, pe când avea 8 ani; s-a ascuns sub masa din sufragerie, a șterpelit paharele de acolo și le-a scurs pe toate, apoi s-a împleticit afară și a căzut într-o tufă de trandafiri.

Într-o zi, Louise a descoperit că băiatului îi intrase în picior un băț de bambus; în altă zi, a trebuit să-l roage pe un vecin să-i coasă la loc degetul de la picior care fusese sfâșiat. Când Louie a venit acasă plin de ulei după ce escaladase o platformă

¹ Art Rosenbaum, „Zamperini Cheated Death Nine Times”, *San Francisco Chronicle Sporting Green*, 3 martie 1940; Maxwell Stiles, „Fire Threatened Career Of Zamperini as Child”, *Los Angeles Examiner*, nedat, 1938; Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviu luat de George Hodak, Hollywood, California, iunie 1988, AAFLA.

petrolieră și căzuse într-un puț cu ulei, unde era cât pe ce să se înece, a fost nevoie de patru litri de terebentină și ore întregi de frecat pentru ca tatăl, Anthony, să-și recunoască fiul din nou.

Obsedat să depășească toate granițele, Louie era nepotolit. Pe măsură ce mintea lui neobișnuit de isteță se dezvoltă, isprăvile mărunte nu-l mai mulțumeau. În Torrance se născuse băiatul care putea să facă de unul singur o revoluție.

Dacă era ceva comestibil, Louie îl șterpelea. Se furișa pe alei cu un colac de sârme în buzunar, cu care spărgea încuietorile. Gospodinele care ieșeau afară din bucătărie descopereau la întoarcere că le dispăruse mâncarea pentru cină. Dacă s-ar fi uitat pe geamurile din spate, locuitorii din zonă ar fi putut să vadă un băiat cu picioare lungi fugind pe alee cu o tavă de prăjituri în mână. Când o familie din zonă nu l-a trecut pe Louie pe lista de invitați pentru o petrecere, el a intrat în casa lor, l-a păcălit pe câinele familiei cu un os și le-a golit răcitorul. De la o altă petrecere a plecat cu un butoi întreg de bere. Când a descoperit că la brutăria Meinzer rafturile de răcire erau situate chiar lângă ușa din spate, s-a apucat să meșterească la ușă, a furat plăcinte pe care le-a mâncat până s-a saturat, iar restul le-a păstrat ca muniție pentru viitoare asedii. Când o bandă rivală de hoți a preluat ștafeta, el și-a întrerupt furțișagurile până când hoții au fost prinși, iar proprietarii brutăriei și-au diminuat iarăși vigilența. Apoi le-a ordonat prietenilor lui să jefuiască din nou brutăria.

Se poate observa că toate poveștile lui Louie despre copilăria sa, indiferent de conținut, se încheie de obicei cu aceleași cuvinte: „Și după aia am fugit mâncând pământul.” De multe ori era alergat de oamenii pe care îi jefuia; au existat cel puțin două situații în care era cât pe ce să fie împușcat. Pentru ca

poliția – care venea adeseori să-l cerceteze – să nu găsească asupra lui prea multe dovezi, își construise ascunzători prin oraș, inclusiv un fel de grotă cu trei niveluri pe care o săpase într-o pădure din apropiere. Sub tribunele de la liceul din Torrance, Pete a găsit odată o carafă de vin furată, pe care Louie o ascunsese acolo. Era plină de furnici ametește de băutură.

În holul teatrului din Torrance, Louie a blocat cu hârtie igienică fanta pentru monede a telefonului. Apoi venea regulat și scotea cu sârmă monedele adunate înăuntru, agăța hârtia și își umplea pumnul de mărunțiș. Negustorul de fier vechi n-ar fi bănuț niciodată că puștiul italian care zâmbea tot timpul și care venea adesea să-i vândă brațe pline de bucăți de cupru furase bucățile respective chiar de la el, cu o noapte în urmă. Fiindcă odată, când se luase la bătaie cu un inamic la circ, descoperise că adulții sunt în stare să le dea copiilor un bănuț numai ca să înceteze cearta, Louie a făcut un pact cu inamicul și apoi au început să facă turul circuitului luându-se la hartă în fața străinilor.

Ca să se răzbune pe un vatman care nu oprise tramvaiul să-l ia și pe el, Louie a uns șinele tramvaiului. Când o profesoară l-a pus să stea la colț fiindcă scuipase biluțe de hârtie, el i-a înțepat cauciucurile de la mașină cu scobitori. După ce a reușit să atingă un record statal la aprinderea focului prin frecare, într-un concurs de cercetași, și-a depășit propriul record înmuind iasca în gazolină și amestecând-o cu măciulii de chibrit, fapt care a provocat o mică explozie. A furat tubul de la filtrul de cafea al unui vecin, și-a făcut într-un copac un post de lunetist, a burdușit tubul cu boabe de piper roz și a pus pe fugă toate fetele din cartier.

Opera lui cea mai măreață a devenit legendă. Într-o noapte, târziu, Louie s-a cățarat pe turla unei biserici baptiste, a înfășurat clopotul cu corzi de pian pe care le-a legat de un copac

din apropiere și așa a pus pe jar poliția, pompierii și tot orașul Torrance cu un dăngănit de clopote aparent spontan. Populația mai credulă din oraș a văzut în asta un semn de la Dumnezeu.

Un singur lucru îl speria. Atunci când era aproape adolescent, s-a întâmplat ca un pilot să aterizeze în apropiere de Torrance și l-a luat pe băiat la o plimbare cu avionul. Te-ai fi așteptat ca un băiat atât de agitat să fie încântat de o asemenea experiență, dar viteza și înălțimea l-au îngrozit. Din ziua aceea, nu a vrut să mai aibă nimic de-a face cu avioanele.

Cu o astfel de copilărie, în care și-a desăvârșit vicleșugurile, Louie nu a reușit să facă doar răutăți. S-a modelat și ca adult. Fiind atât de încrezător în inteligența, istețimea și curajul lui, care erau suficiente pentru a-l ajuta să scape din orice situație delicată, era aproape incapabil să se simtă vreodată descurajat. Când istoria îl va duce pe front, optimismul acesta neclintit va deveni nota lui definitorie.

Louie era mai mic cu douăzeci de luni decât fratele lui, iar acesta părea să fie exact opusul lui. Pete Zamperini era frumos, popular, aranjat impecabil, politicos cu cei în vârstă și protector cu cei mici, fin și delicat cu fetele și dăruit cu o înțelepciune nativă, încât și părinții lui îi cereau sfatul atunci când aveau o decizie mai dificilă în față. Îi ținea mamei scaunul atunci când aceasta se așeza la masă, la șapte se ducea la culcare, puneă ceasul deșteptător sub pernă ca să nu-l trezească pe Louie, care dormea cu el în pat. Se trezea în timpul nopții la două și jumătate și distribuia ziare timp de trei ore, după care toți banii câștigați îi depunea la bancă, lucru care avea să-l coste și ultimul bănuț atunci când va izbucni criza financiară. Avea o voce frumoasă și obiceiul galant de a purta la el ace cu gămălie prinse la manșetele pantalonilor, pentru cazul în care partenerei lui de

dans i s-ar fi desfăcut rochia pe undeva. Odată chiar a salvat o fată de la înec. Pete emana în jur o autoritate neagresivă, dar puternică, ceea ce făcea ca toată lumea care stătea de vorbă cu el să îi adopte opinia. Chiar și Louie, care își făcuse un crez din a nu da ascultare nimănui, făcea cum spunea Pete.

Louie îl idolatriza pe Pete, care avea grijă de el și de surorile mai mici, Sylvia și Virginia, cu o protecție paternă. Dar Louie se simțea eclipsat de fratele său și niciodată nu asculta până la capăt ce i se spunea. Sylvia își va aminti cum mama lor îi spunea lui Louie cu ochii în lacrimi că i-ar plăcea să semene mai mult cu Pete. Cel mai tare îl supăra faptul că reputația lui Pete era mai degrabă un mit. Deși Pete lua note doar ceva mai bune decât Louie, care obținea cele mai mici note din clasă, directorul îl considera un elev de nota 10. În noaptea cu clopotele care au bătut miraculos în Torrance, dacă ar fi existat o lanternă bine direcționată, s-ar fi văzut și picioarele lui Pete atârând în copac alături de ale lui Louie. Iar Louie nu era singurul băiat din familia Zamperini care putea fi văzut alergând pe alei cu mâncare furată din vecini. Însă niciodată nu i-a trecut cuiva prin cap să-l bănuiască pe Pete de ceva rău. „Pete nu a fost prins niciodată”, va povesti Sylvia. „Louie era prins mereu”¹.

Louie nu semăna în nicio privință cu ceilalți copii. Era un băiat firav, iar în primii ani petrecuți în Torrance plămânii îi erau încă afectați de pneumonia din trecut, așa încât la întrecerile organizate la picnicuri putea să-l bată orice fată din oraș. Trăsăturile lui, care mai târziu aveau să fie armonioase, se dezvoltau în ritm diferit, ceea ce îi dădea o înfățișare parcă desenată prost. Urechile stăteau depărtate de cap ca niște tocuri de pistol, iar deasupra lor se ițea o claie de păr negru, de care se simțea foarte umilit. O ataca periodic cu fierul încins

¹ Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

al mătușii Margie, o acoperea în fiecare seară cu un ciorap de mătase și o năclăia așa de tare cu ulei de măsline, încât toate muștele se țineau după el până la școală. Însă totul era în zadar.

Apoi mai era și naționalitatea lui.¹ În Torrance, la începutul anilor '20, italienii erau atât de prost văzuți, încât, atunci când familia Zamperini s-a mutat acolo, vecinii au depus o petiție la consiliul local să-i izgonească. Louie, care știa doar câteva boabe de engleză până să ajungă la școală, nu-și putea ascunde pedigreeul. La grădiniță a reușit să supraviețuiască, fiindcă nu prea vorbea, dar când a intrat în clasa I și a trântit la un moment dat un „*Brutte bastarde!*” unui alt copil, profesorii s-au prins. I-au agravat suferința, retrogradându-l într-o clasă cu elevi mai mici decât el.

La școală a fost ținta batjocurii. Bătăușii, atrași de ciudățenia lui și sperând să-l provoace să înjure în italiană, îl bombardau cu pietre, îl șicanau, îi dădeau pumni și îl loveau cu picioarele. A încercat să le cumpere îndurarea cu prânzul lui, dar ei îl băteau și așa, lăsându-l plin de sânge. Putea să pună capăt acestor bătăi fugind de ei sau plângând, numai că el nu voia să facă nici una, nici alta. „Puteai să-l omori în bătaie”, spune Sylvia, „dar el n-ar fi spus nici păs și nici n-ar fi plâns.”² Își pune pur și simplu mâinile în dreptul feței și încasa totul cu stoicism.

Pe măsură ce se apropiau anii adolescenței, Louie s-a schimbat dramatic. Distant și neprietenos, a început să bântuie pe la marginile orașului Torrance, având doar relații superficiale cu câțiva băieți neciopliți care îl considerau căpetenia lor. A devenit misofob și nu suporta să se apropie nimeni de mâncarea lui. Deși putea să fie și amabil, de cele mai multe ori era certăreț și

¹ Pete Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004.

² Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

încăpățânat. Se prefăcea dur, dar în adâncul sufletului suferea. Copiii care se duceau la petreceri îl vedeau dând târcoale pe afară, dar fără să aibă vreodată curaj să intre.

Pentru că era frustrat de incapacitatea lui de a se apăra, a început să studieze problema. Tatăl lui l-a învățat să lovească un sac de box și i-a confecționat niște gantere din două cutii de cafea prinse de o țevă. Prima dată când s-a repezit din nou un bătauș la el, Louie s-a apărat cu stânga, iar cu dreapta l-a lovit pe atacator direct în gură. Băiatul a început să urle, cu dinții spărți, și a luat-o la fugă. Louie n-avea să uite niciodată senzația de plutire pe care a simțit-o atunci pe drumul spre casă.

Cu timpul, temperamentul lui Louie a devenit mai sălbatic, agitația nu i s-a potolit și mintea i s-a ascuțit mai mult. A bătut o fată. A îmbrâncit un profesor. A aruncat cu roșii stricate într-un polițist. Copiii care veneau în contact cu el se alegeau cu buzele umflate, iar bătaușii se învățaseră să nu se mai ia de el. Odată a dat peste Pete în grădina din fața casei, așezat în poziție de luptă cu un alt băiat. Amândoi stăteau cu pumnii strânși în dreptul bărbiei și așteptau ca celălalt să lovească. „Louie nu mai avea stare”, își amintește Pete. „Stătea acolo și țipa: «Lovește-l, Pete! Lovește-l, Pete!» Eu însă așteptam și, dintr-odată, Louie se întoarce și îl lovește pe tip în burtă. Apoi *o ia la fugă!*”¹

Anthony Zamperini ajunsese la capătul răbdării.² Poliția părea să fie mereu pe veranda lui, încercând să-l pună la punct pe Louie. Mai erau și vecinii, de la care trebuia să-și ceară scuze, plus pagubele, care trebuiau plătite cu bani pe care Anthony nu-și permitea să-i irosească. Îl adora pe băiat, dar, exasperat, tatăl îi administra frecvent bătaii zdravene. Odată, când l-a prins pe Louie încercând

¹ Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.

² Peter Zamperini, interviu telefonic, 15 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Sylvia Flammer, interviuri telefonice, 25, 27 octombrie 2004.

să iasă pe fereastră în toiul nopții, i-a dat un picior în fund atât de tare, încât l-a ridicat pe Louie de la pământ. Louie a suportat pedeapsa într-o tăcere fără lacrimi, apoi a făcut din nou lucrul pentru care fusese pedepsit, doar ca să arate că poate.

Mama, Louise, adoptase o altă tactică. Louie era copia ei fidelă, până și ochii lui erau la fel de albaștri și de vii ca ai ei. Și ea, dacă era provocată, reacționa; când măcelarul îi tăia carnea prost, ea se ducea la el cu tigaia în mână. Îi plăceau farsele; odată a acoperit cu glazură o cutie de carton și i-a oferit-o unui vecin ca tort pentru ziua lui, iar acesta a rămas cu cuțitul înfipt în carton. Când Pete i-a spus că-și ia uleiul de ricin numai dacă primește o cutie de bomboane, ea a fost de acord, a stat să-l vadă cum bea uleiul, după care i-a înmănat o cutie goală de bomboane. „Ai spus o cutie, scumpule”, i-a zis ea zâmbind. „N-am decât o cutie goală.”¹ Louise înțelegea neliniștea fiului ei. Odată, de Halloween, s-a îmbrăcat în haine de băiat și a colindat cartierul împreună cu Louie și Pete. O gașcă de copii, care credeau că este unul dintre șmecherii cartierului, au atacat-o și au vrut să-i buzunărească pantalonii. Mica Louise Zamperini, mamă a patru copii, era în plină încăierare când polițiștii au ridicat-o pentru tulburarea liniștii publice.

Dându-și seama că, pedepsindu-l pe Louie, nu face decât să-l stârnească mai tare, Louise a preferat un drum mai ocolit pentru modelarea băiatului. Și-a căutat un informator și i-a mituit pe colegii de clasă ai lui Louie cu plăcintă făcută de ea, până a găsit un băiat cumișel, pe nume Hugh; slăbiciunea acestuia pentru dulciuri a însemnat distrugerea lui Louie. Dintr-odată, Louise știa totul despre Louie, iar copiii ajunseseră să se întrebe dacă nu cumva ea începuse să aibă puteri paranormale. Convins

¹ Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004.

că Sylvia era iscoada mamei, Louie a refuzat să mai stea lângă ea la masă și mânca singur, într-o solitudine plină de dispreț, pe ușa lăsată a cuptorului. La un moment dat s-a înfuriat atât de tare pe ea, încât a alergat-o prin tot cartierul. Ea l-a întrecut la fugă pentru singura dată în viața ei și s-a închis în atelierul tatălui lor. Louie a încercat s-o scoată de acolo, strecurându-și înăuntru șarpele, animalul lui de companie, o reptilă de aproape un metru. Atunci Sylvia s-a încuiat în mașina familiei și nu a mai ieșit de acolo toată după-amiaza. „Era o chestiune de viață și de moarte”¹, avea să-și amintească ea peste 74 de ani.

Cu toate eforturile întreprinse, Louise nu a putut să-l schimbe pe Louie. Fiul ei fugea de acasă și hoinărea prin San Diego zile întregi, dormind sub poduri. A încercat să călărească un bou pe o pășune, s-a prins de crengile unui copac în cădere și a șchiopătat până acasă cu genunchiul sfârtecat, înfășurat într-o batistă. Douăzeci și șapte de copci nu au fost suficiente pentru a-l potoli. A pocnit atât de tare un copil, încât i-a spart nasul. S-a suit pe un alt băiat și i-a îndesat șervețele de hârtie în gură. Părinții le interziceau copiilor să stea prin preajma lui. Un fermier, înfuriat de furtișagurile lui Louie, și-a încărcat pușca cu granule de sare și l-a împușcat în spate. Louie l-a bătut altă dată pe un copil într-un asemenea hal, lăsându-l inconștient într-un șanț, încât și el s-a temut că l-a omorât. Când Louise a văzut sângele de pe pumnii lui Louie, a izbucnit în lacrimi.²

În vremea când se pregătea să intre la liceul din Torrance, Louie nu mai era un copil neastâmpărat, ci mai degrabă un

¹ Sylvia Flammer, interviu telefonic, 25 octombrie 2004.

² Peter Zamperini, interviuri telefonice, 15, 17, 19, 22 octombrie 2004; Louis Zamperini, interviuri telefonice; Sylvia Flammer, interviuri telefonice 25, 27 octombrie 2004, 2 martie 2006

tânăr periculos. Liceul trebuia să fie ultima treaptă a educației sale. Nu existau bani pentru facultate; salariul lui Anthony se cheltuia înainte de sfârșitul săptămânii, obligând-o pe Louise să improvizeze mâncăruri din vinete, lapte, pâine veche, ciuperci sălbatice și iepuri pe care Louie și Pete îi împușcau pe câmp.¹ Cu note proaste și fără nicio aptitudine, Louie nu avea nicio șansă să obțină vreo bursă. Era puțin probabil să obțină chiar și o slujbă. Venise mare criză economică, iar rata șomajului se apropia de 25%.² Louie nu avea cu adevărat nicio ambiție. Dacă îl întreba cineva ce vrea să se facă, răspunsul lui era „cowboy”.

În anii '30, America era obsedată de pseudoștiința eugeniei³ și de promisiunile acesteia de a întări rasa umană prin eliminarea genelor „nepotrivite”. Lângă cei „slabi la minte”, nebuni și criminali erau așezați orfanii, femeile care făceau sex în afara căsătoriei (ceea ce era considerat a fi semnul unei boli mintale), persoanele cu dizabilități, săracii, oamenii fără casă, epilepticii, onaniștii, orbii și surzii, alcoolicii și fetele ale căror organe genitale depășeau o anumită mărime. Unii eugeniști propovăduiau eutanasierea, iar în spitalele de boli mintale acest lucru era pus în practică pe tăcute, pacienții murind din cauza „neglijenței letale” sau a crimei propriu-zise. La un spital de boli mintale din Illinois, noii pacienți erau hrăniți cu lapte care provenea de la vaci infestate de tuberculoză, în speranța că nedoriții vor

¹ Peter Zamperini, interviu telefonic, 22 octombrie 2004.

² Biroul de Recensământ al Statelor Unite, Departamentul de Comerț al SUA, <http://www.census.gov/rochi/www/fun i.html#1900> (accesat în 7 septembrie 2009).

³ Paul Lombardo, „Eugenic Sterilization Laws”, Dolan DNA Learning Center, Cold Spring Harbor Laboratory, <http://www.eugenicsarchive.org> (accesat în 13 aprilie 2006); Paul Lombardo, interviu prin e-mail, 13 aprilie 2006; Edwin Black, „Eugenics and the Nazis – the California Connection”, *San Francisco Chronicle*, 9 noiembrie 2003; Anthony Platt, „The Frightening Agenda of the American Eugenics Movement”, afirmații rostite în fața Comitetului Juridic al Senatului California, 24 iunie 2003.

pieri în acest fel.¹ Patru din zece pacienți au murit astfel. O propunere mai populară a eugeniștilor era sterilizarea forțată, aplicată unei serii de suflete amărâte care, din cauza unor geșeli de comportament sau a ghinionului, căzuseră în mâna guvernelor de stat. Pe la 1930, când Louie devenea adolescent, California se afla sub stăpânirea eugeniștilor, care aveau să reușească în cele din urmă să sterilizeze circa douăzeci de mii de oameni.

Când Louie era adolescent, un eveniment petrecut în Torrance a adus această realitate crudă și la el acasă. Un copil din cartier a fost declarat slab la minte. A fost imediat instituționalizat. L-au salvat cu greu de la sterilizare eforturile disperate ale părinților săi, sprijiniți de vecinii lor din Torrance.² Meditat de frații lui Louie, acest copil a început să ia la școală numai note de 10. Louie, care se aflase întotdeauna doar la un pas de școala de corecție sau de pușcărie, fiind un scandalagiu notoriu, un elev repetent și un italian dubios, era exact genul de persoană pe care eugeniștii voiau s-o eradicheze. Așa că Louie a înțeles dintr-odată riscurile pe care le avea de înfruntat, iar acest lucru l-a zguduit din temelii.

Se transformase într-o persoană despre care știa și singur că nu îl reprezintă cu adevărat. A început, ezitant, să încerce să lege alt gen de relații cu ceilalți. A frecat podeaua de la bucătărie ca să-i facă o surpriză mamei, dar aceasta a presupus că gestul fusese făcut de Pete. Când tatăl lui era plecat din oraș, a reparat mașina familiei, un Marmon Roosevelt Straight-8. A început să facă biscuiți de casă și să-i ofere în dar; când mama lui, iritată de deranjul din bucătărie, l-a izgonit de acolo, el a continuat să-și pregătească biscuiții acasă la un vecin. Avea o „inimă mare”, va declara Pete. „Louie ar fi fost în stare să ofere orice, chiar și ce nu îi aparținea.”³

¹ Edwin Black, „Eugenics and the Nazis – the California Connection”, *San Francisco Chronicle*, 9 noiembrie 2003.

² Louis Zamperini, interviu telefonic.

³ Peter Zamperini, interviu telefonic, 17 octombrie 2004.